

**«Педагогикалық ғылымдар» білім беру салалары бойынша арнаулы
емтихан бағдарламасы**

Ақтау 2023

«Педагогика» кафедрасының отырысында мақұлданды:
хаттама № _____ «_____» _____ 2023ж.

Кафедра меңгерушісі _____ М.Д. Шагырбаева
(қолы)

«Білім беру» факультетінің академиялық бюросының
хаттамасы № _____ «_____» _____ 2023ж.

АБ төрағасы _____ Р.О.Озгамбаева
(қолы)

МАЗМҰНЫ

1	Нормативтік сілтемелер.....	4
2	Негізгі терминдер және олардың анықтамалары.....	4
3	Арнаулы емтихан өткізудің мақсаты.....	4
4	Арнаулы емтихан өткізілетін білім беру бағдарламаларының тізімі.....	5
5	Педагогикалық білім беру бағдарламаларына қабылдау реті.....	5
6	Арнаулы емтихан сұрақтарының (педагогикалық жағдаяттарының) үлгілері.....	7
7	Пайдаланылған әдебиеттер.....	11

1. Нормативтік сілтемелер:

Осы бағдарлама мынадай нормативтік құжаттар негізінде әзірленді:

1.1. Қазақстан Республикасының Конституциясы;

1.2 "Білім туралы" Қазақстан Республикасының Заңы;

1.3. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы ҚР Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығы;

1.4 "Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы ҚР Білім және ғылым министрінің 2021 жылғы 24 мамырдағы № 241 бұйрығы

1.5 Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің немесе жоғары кәсіптік білімді басқарудың ведомстволық бағынысты органының басқа да нормативтік актілерін;

1.6 Университет жарғысы;

1.7 Жыл сайынғы университетке қабылдау ережелері;

1.8 Емтиханды өткізудің мақсаты мен міндеттері.

2. Негізгі терминдер және олардың анықтамалары:

ҚК - қабылдау комиссиясы;

ҚК төрағасы;

ҚК жауапты хатшысы;

ҰБТ- ұлттық бірыңғай тестілеу;

ТКТ- талапкерлерді кешенді тестілеу

БББ – білім беру бағдарламасы

3. Арнаулы емтихандарды өткізудің мақсаты:

3.1 Неғұрлым дайындалған үміткерлерді анықтау үшін педагогикалық БББ түсушілердің білім деңгейін және оқуға деген мүддесін анықтау - арнаулы емтиханның мақсаты болып табылады.

Арнаулы емтиханың міндеттері:

- БББ мәселелері бойынша үміткерлердің құзіреттіліктерін анықтау;

- оқу мүддесін және болашақтағы кәсіби қызметтерін анықтау.

3.2 Педагогикалық мамандыққа түсу кезінде арнаулы емтиханның мақсаты талапкерлердің педагогикалық қызметке бейімділігін анықтау болып табылады.

3.3 Педагогикалық жағдаятты шешу кезінде талапкерге педагогикалық көзқарасты талап ететін факт, өмір тарихы ұсынылады.

3.4 Нәтижелерді бағалау кезінде қалыптасқан жағдайды шешудің ұсынылған тәсілінің конструктивтілігі мен негізділігі ескеріледі; ахуалға және оның туындау септеріне жедел бағдарлай білу; әсер ету нәтижелерін болжай білу.

4. Арнаулы дайындықты талап ететін білім беру бағдарламалары топтары:

V001	Педагогика және психология
6V01401	Дене шынықтыру және спорт
6V01402	Дене шынықтыру және бастапқы әскері-технологиялық дайындық
V003	Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі
V009	Математика мұғалімдерін даярлау
V010	Физика мұғалімдерін даярлау
V011	Информатика мұғалімдерін даярлау
V012	Химия мұғалімдерін даярлау
V013	Биология мұғалімдерін даярлау
V014	География мұғалімдерін даярлау
V015	Гуманитарлық пәндер мұғалімдерін даярлау
V016	Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
V017	Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
V018	Шет тілі мұғалімдерін даярлау
V020	Арнайы педагогика

5. Педагогикалық білім беру бағдарламаларына қабылдау реті:

5.1 Педагогикалық мамандықтар бойынша оқуға қабылдау Ш.Есенов атындағы КТИУ-нің қабылдау комиссиясы өткізетін арнаулы емтихан нәтижелерін ескере отырып жүзеге асырылады.

5.2 Арнаулы емтихан педагогикалық мамандықтарға түсу кезінде оқуға түсушілердің педагогикалық қызметке бейімділігін анықтауға бағытталған.

5.3 Педагогикалық мамандықтарға түсу үшін оқуға түсушілердің өтініштерін қабылдауды және арнаулы емтихан өткізуді 20 маусымнан 24 тамызға дейін Ш. Есенов атындағы КТИУ - нің қабылдау комиссиясы жүзеге асырады.

5.4 Педагогикалық мамандықтарға түсуші тұлғалар университеттің қабылдау комиссиясы өткізетін бір арнаулы емтихан тапсырады.

5.5 Педагогикалық мамандықтарға түсуші тұлғалар үшін төмендегідей пәндерден баллдар ескеріледі:

- Қазақстан тарихы бойынша;
- Математикалық сауаттылық;
- Оқу сауаттылығы (оқыту тілі);
- Екі бейіндік пән.

5.6 Жеделдетілген оқу мерзімімен, қысқартылған білім беру бағдарламалары бойынша ұқсас мамандықтарға түсетін тұлғалар үшін баллдар ескеріледі:

- Жалпы бейінді пән бойынша;
- Бейіндік пән бойынша.

5.7 Үміткерлерге арнаулы емтихан бекітілген кесте бойынша Ш.Есенов атындағы КТИУ-де өткізіледі.

5.8 Арнаулы емтихан компьютерлік жазбаша емтихан (эссе) нысанында оқуға түсуші үміткерлердің таңдауымен екі тілдің біреуінде (қазақ, орыс) жүргізіледі.

Емтиханның өтуінің барлық рәсімі бейнекамераларда сақталады. Емтиханның өтуінің болжамды уақыты:

- жазбаша емтихан — эссе (60 мин);

Арнаулы емтихан өткізу үлгісі: компьютерде берілген педагогикалық жағдаятқа жауап беру;

Жазбаша емтиханға педагогикалық мамандыққа түсуші барлық үміткерлер қатыса алады.

5.9 Педагогикалық жағдаят - бұл, әдетте, мұғалімнің немесе тәрбиешінің кәсіби іс-әрекеті барысында пайда болған және әрі қарай шешуді талап ететін белгілі бір міндеттер мен психологиялық - педагогикалық жағдайларды тудырған өмірлік жағдайлар, фактілер мен тарих.

5.10 Әр емтихан билеті үш педагогикалық жағдайдан тұрады.

5.11 Педагогикалық мамандықтарға түсушілер үшін арнаулы емтихан "рұқсат" немесе "жібермеу" түрінде бағаланады.

5.12 Арнаулы емтиханды ұйымдастыру және өткізу үшін Ш. Есенов атындағы КТИУ президентінің бұйрығымен емтихан өткізу кезеңінде комиссия құрылады, ол оның төрағасын қоса алғанда, комиссия мүшелері тақ саннан тұрады. Егер отырысқа оның құрамының кемінде үштен екісі қатысса, комиссияның шешімі заңды деп саналады. Комиссия шешімі емтиханға қатысушылардың көпшілік дауысымен қабылданады. Комиссия мүшелерінің дауыстары тең болған жағдайда төрағаның дауысы шешуші болып табылады.

5.13 Арнаулы емтихан кестесін қабылдау комиссиясының төрағасы бекітеді және университеттің сайтында және ақпараттық стендінде орналастыру арқылы оқуға түсушілердің назарына жеткізіледі.

5.14 Арнаулы емтиханға рұқсат алу үшін талапкер түсу кезінде алдын ала Ш.Есенов атындағы КТИУ-дың қабылдау комиссиясына тіркелуі тиіс.

5.15 Аудиторияға түсушіге арнаулы емтихан өткізуге рұқсат беру жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жүзеге асырылады.

5.16 Арнаулы емтихан басталғанға дейін түсушілерге өткізу тәртібі түсіндіріледі, сондай - ақ арнаулы емтиханның басталу және аяқталу уақыты, нәтижелерді жариялау және апелляцияны өткізу уақыты мен орны көрсетіледі.

5.17 Арнаулы емтихандарды өткізу кезінде оқуға түсушілер:

1) тыныштықты сақтау және өз бетінше жұмыс істеу, емтихан алушылармен және басқа түсушілермен сөйлеспеу;

2) емтихан материалдарымен алмаспауға, оқулықтарды, басқа да әдістемелік әдебиеттерді, мобильді байланыс құралдарын аудиторияға кіргізбеуі және пайдаланбауы;

3) аудиторияда жүрмеу, басқа орынға ауыспау;

4) емтихан алушының рұқсатынсыз арнаулы емтихан аяқталғанға дейін емтихан аудиториясынан шықпауы тиіс.

5.18 Арнаулы емтиханды өткізу қорытындылары рұқсат беру ведомостімен, комиссия хаттамасымен еркін нысанда рәсімделеді және нәтижелерді жариялау үшін қабылдау комиссиясының жауапты хатшысына (оның орынбасарына) беріледі. Комиссия хаттамасына комиссияның төрағасы және қатысып отырған барлық мүшелері қол қояды.

5.19 Арнаулы емтиханның нәтижелері емтихан өткізілген күні жарияланады.

5.20 Арнаулы емтихан нәтижелері бойынша оқуға түсушіге ведомостан үзінді беріледі, олар студенттің жеке ісіне тігіледі.

5.21 Емтихан өткізу кезеңінде арнаулы емтиханға қойылатын талаптарды сақтау, даулы мәселелерді шешу, емтихан тапсыратын тұлғалардың құқықтарын қорғау мақсатында, Ш.Есенов атындағы КТИУ президентінің бұйрығымен апелляциялық комиссия құрылады, ол оның төрағасын қоса алғанда, тақ саннан тұрады.

5.24 Апелляцияға өтінішті апелляциялық комиссия төрағасының атына арнаулы емтихан тапсырған тұлғаның өзі береді, арнаулы емтихан нәтижелері жарияланғаннан кейін келесі күні сағат 13.00 - ге дейін қабылданады және апелляциялық комиссия бір күн ішінде қарайды.

5.25 Егер отырысқа оның құрамының кемінде үштен екісі қатысса, апелляциялық комиссияның шешімі заңды болып саналады. Арнаулы емтихан нәтижелерімен келіспеу туралы апелляция жөніндегі шешім Комиссияның қатысып отырған мүшелері санының көпшілік даусымен қабылданады. Апелляциялық комиссия мүшелерінің дауыстары тең болған жағдайда төрағаның дауысы шешуші болып табылады. Апелляциялық комиссияның жұмысы төраға және Комиссияның барлық қатысушы мүшелері қол қоятын хаттамамен рәсімделеді.

5.26 Ш.Есенов атындағы КТИУ оларға бес күнтізбелік күн ішінде ҚР БҒМ-ге: еркін нысандағы арнаулы емтиханды ұйымдастыру және өткізу бойынша қорытынды есепті, арнаулы емтиханның қорытындысы туралы бұйрықтардың көшірмелерін ұсынады.

6. Арнаулы емтихан сұрақтарының (педагогикалық жағдаяттың) үлгілері:

Педагогикалық жағдай №1

Сіз педагог мамандығын шығармашылық мүмкіндігіне, өзіңізбен және қоршаған әлеммен үйлесімде болу бақытына қарай таңдадыңыз.

Педагогикалық өсиет жобасын құрастырыңыз:

1) «Егер мен педагог болсам, мен ешуақытта жасамаймын».

2) «Егер мен педагог болсам, мен барлық уақытта боламын».

3) «Педагог болу – бұл яғни.....» .

Педагогикалық жағдай №2

Оқушы физика пәніне жиі қатыспайды. Сабақ барысында оқушы мұғалімге «Мен сіздің сабағыңызды түсінбеймін, сондықтан сіздің сабағыңызға қатыспадым» деп айтады. Мұғалімнің оқушының сөздеріне іс-әрекеті: «Сенің бұл қылығыңа саған екі қоямын».

Сіздің осы жағдайдағы іс-әрекетіңіз? Өз пікіріңізді білдіріңіз.

Педагогикалық жағдай №3

9 - сынып оқушысы сыныпта мұғаліммен әңгімелесіп отырып, оған: «Маған басқа оқушыларға қарағанда басқаша қарым - қатынас жасауыңызды қалаймын», - дейді. Осы жағдайдағы мұғалімнің іс – әрекеті қандай болуы мүмкін?

Жауабыңызды түсіндіріңіз.

Педагогикалық жағдай №4

5 - сыныпта «Шет тілі» сабағы жүріп жатыр. Мұғалім қол көтерген балаға кітаптағы мәтінді оқуын сұрайды. Бұл оқушы тұтығып сөйлейтін бала еді, ол қобалжыған сайын одан әрі тұтыға түседі. Сыныптағылардың біреуі төмен қарап мысқылдап, бір оқушы ашық келемеждеп күле бастайды. Ал оқушы қиын сөздерді ары қарай қорқа отырып оқи береді.

Бұл жағдаятқа қалай әсер етуге болады? Сіз мұндай жағдайда қандай іс-әрекет жасар едіңіз? Өз іс-әрекетіңізді түсіндіріңіз.

Педагогикалық жағдай №5

Оқушы өзінің бақылау жұмысына қасындағы дос құрбысынан төмен баға алғанын көріп, жұмысы дұрыс бағаланбады деп ойлайды, соған ренжіп, мұғалімнің берген тапсырмасын орындамай қабағын түйіп, кітап дәптерлерін партадан итеріп тастап, көзі жасқа толып отыра береді. Бұны көрген мұғалім оқушыға:

Саған не болды, тапсырманы неге орындамайсың дейді? – Оқушы мұғалімге жауап бермей үндемей отыра берді. Сіз бұл жағдаяттан қалай шығар едіңіз. Бұл жағдайда не айтар едіңіз? Не істер едіңіз? Неліктен?

Педагогикалық жағдай №6

Сізге 10 - сынып оқушысының ата-анасы шағыммен келді, себебі сіздің жарты жылдыққа оқушыға қойған бағаңыз көңілдерінен шықпайды. Олар бағаның әділ қойылмағанын айтып, оған сізді кінәлайды.

Сіз осындай жағдайда не істер едіңіз? (қандай әрекет жасап, не айтар едіңіз?) Неліктен?

Педагогикалық жағдай №7

Сабақта соңғы қатардан хат беріледі. Оқушылар оны үнсіз оқып, төбеге қарап, мырс-мырс күледі. Мұғалім хатты көріп, оны алып қояды, ашады және «төбеге қара» деген хабарламаны көреді. Ол да төбеге қарайды, осы уақытта сынып жаппай күледі.

Сіз осындай жағдайда не істер едіңіз? (қандай әрекет жасап, не айтар едіңіз?) Неліктен?

Педагогикалық жағдаят № 8

2 "В" сынып оқушысы А мектепке барудан бас тартады. Анасы мектепке не үшін барғысы келмейтіні туралы сұрағанда, А-ның нашар оқитынына сыныптастары күлетінін айтады. Басқалар жылдам оқиды, ал бұл үлгере алмайтынына ұялады.

Бұл жағдайда сіз не істер едіңіз? Өз пікіріңізді білдіріңіз

Педагогикалық жағдаят № 9

Сыныпқа жаңадан оқушы келді. Сынып жетекшісі жаңадан келген баланың сыныптастарымен қарым-қатынасы онша жақсы емес екенін байқады.

Осы жағдайды мұғалімнің іс-әрекеті қандай болуы мүмкін? Жауабыңызды түсіндіріңіз.

Педагогикалық жағдаят № 10

8 «А» сыныбына жаңадан жас география мұғалімі келді. Ал оқушылар сыныпта тәртіпті сақтамайды, жаңа мұғалімді барлық жағдайда елемейді. Жас мұғалім мектепте бірінші жылы ғана жұмыс бастады және өз жұмысында қиындықтардың болғанын қаламайды. Ол тым қатал, талапшыл болып көрінуге қорқады, бірақ соның салдарынан сабағында тәртіп сақталмайды, пән бойынша оқу үлгерімі мен балалардың географияға деген қызығушылығы төмендейді. Бұл жағдайда сіз не істер едіңіз? Өз пікіріңізді білдіріңіз.

Педагогикалық жағдаят № 11

9 «А» сыныбына жаңадан химия пәні мұғалімі келді. Бірақ оқушылар сыныпта тәртіпті сақтамайды, онымен қайшылыққа түседі. Мұғалім сынып жетекшісіне шағымданды. Сынып жетекшісі бұл мәселені оқушылармен талқылағанда, олар мұғалімнің «тым талапшыл, пәнді жақсы түсіндірмейтінін» айтты.

Бұл жағдайда сіз не істер едіңіз? Өз пікіріңізді білдіріңіз

Педагогикалық жағдаят № 12

3 «Б» сынып ата-аналары оқу және ұйымдастырушылық мәселелерді талқылайтын ата-аналар чатында бар. Бірнеше ата-ана сынып жетекшісінің кері байланысына көңілі толмайтынын білдіреді. Олар әкімшілікке сынып жетекшісін ауыстыру туралы өтінішпен қайталап бара береді. Осының салдарынан мұғалім мен ата-аналар арасында шиеленіс туындады. Бұл жағдайда қандай іс-әрекет жасар едіңіз? Өз әрекетіңізді түсіндіріңіз

Педагогикалық жағдаят № 13

5 «Б» сынып жетекшісі сыныптағы оқушылардың 50% оқу үлгерімінен артта қалғанын байқады. Әр тоқсан сайын сыныпта мұндай балалардың саны артып келе жатқанын белгілі болады. Сабақ үстінде бұл мәселені көтергенде, оқушылардың ынтасының жеткіліксіздігін, кейбір пәндерге қызығушылық танытпайтынын аңғарды. Бұл жағдайда қандай іс-әрекет жасар едіңіз? Өз әрекетіңізді түсіндіріңіз.

Педагогикалық жағдаят № 14

7 «Д» сынып жетекшісі ата-аналардың ол күткендей кері байланысқа шықпайтынын байқады. Оқушылар төмен мотивация танытады. Бұл мәселені шешуге тырысқан мұғалім ата-аналарға үйде балалармен көбірек айналысуды

және балалардан сабақ туралы жиі сөйлесіп тұруды өтінеді. Оның өтінішіне 2-3 ата-ана ғана жауап берді. Басқа балалардың үлгерімі нашар күйде қала береді. Бұл жағдайда сіз не істер едіңіз? Өз пікіріңізді білдіріңіз

Педагогикалық жағдаят № 15

8 «В» сыныбының бірнеше оқушысы бірнеше күн қатарынан сабаққа бармай жүр. Ата-аналарына хабарласқан сынып жетекшісі олардың үйден сабаққа деп шығып кететінін біледі. Сабаққа келмеген кездерде олардың мектеп маңындағы компьютер клубына баратындары анықталады. Оларды ТЖБ-дан гөрі компьютер ойындары көбірек мазалайтыны белгілі болады. Бұл жағдайда қандай іс-әрекет жасар едіңіз? Өз әрекетіңізді түсіндіріңіз.

Педагогикалық жағдаят № 16

6 "Д" сыныбының әдебиет мұғалімі сыныптағы жағдайға алаңдаулы. Себебі оқушылардың 80%-ы мазмұндама мен шығарма жаза алмайды. Ол оқушыларға қосымша әдебиеттер беруді шешті. Бірақ белгілі болғандай, балалар кітаптарды өздері оқымайды. Олар ғаламтордан шығарманың қысқаша мазмұнын табады да, оқуға қызығушылық танытпайды. Бұл жағдайда қандай іс-әрекет жасар едіңіз? Өз әрекетіңізді түсіндіріңіз

7. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Баймуханова А.М., Құсайынова М.А. Жалпы педагогика. Оқу құралы. Қарағанды: (Барнту), 2011. - 98 б.
2. Маленков Л.И. Қазіргі мектептегі білім. - М., 1999.
3. Подласый И.П. Бастауыш мектеп педагогикасы. - М.: Владос, 2000-400б.
4. Рожков М.И., Байбородова Л.В. Оқу процесін ұйымдастыру: VLADOS, 2000. - 256 б.
5. Харламов И.Ф. Педагогика: Оқу құралы. - 4-ші жазба,- М.: Гардарики, 2000. - 519 б.
6. Абрамова А.С. Практикалық психология. – М., 1990
7. Педагогикалық психология: ЖОО арналған оқу құралы. (Ekinsh, Toykt Otken, Zahne kaута өнд) / Орыс тіліне аударған Құсайынов М. - М: логотиптер. Алматы: TST- компания, 2005. – 368 б.
8. Мынбаева А.К. Основы педагогики высшей школы. Учебное пособие. 3-изд. Алматы: 2013.

Қосымша әдебиеттер:

1. Бондаревская Е.В. Педагогикалық мәдениет - әлеуметтік және жеке құндылық // Педагогика. - М., 2003. - №3.
2. Алдамұратов Е. Жалпы психология. - Алматы, 1996 ж.
3. Жарықбаев Қ. Жантану негіздері / Қайта өңделген. - Алматы, 2004.
4. ҚР Білім беру тұжырымдамасы // Егемен Қазақстан 26.12.09.
5. Таубаева Ш.Т. Педагогика әдіснамасы. Алматы: ҚУ, 2014ж.
6. Мынбаева А.К., Садвакасова З.М. Инновационные методы обучения, или как интересно преподавать: Учебное пособие. –Алматы, 2011.

Педагогикалық ситуацияны бағалау көрсеткіштері:

Көрсеткіштері	Әріптік	Баллдық
мәселенің себептерін сипаттай білу		
психологиялық-педагогикалық әдістері мен стратегиясын таңдай білу негіздемесі	A, +A-	90-100
мәселені шешу жолдарын сипаттау		
шығармашылық		
түпнұсқаулық, ерекшелігі		
дәлелділік		
Жазу сауаттылығы жоғары		
мәселенің себептерін сипаттай білу	B, B+, B-	70-89
психологиялық-педагогикалық әдістерді меңгеру деңгейі орташа		
шығармашылық		
мәселенің себептерін сипаттау түсіндіру деңгейі орта	C, C-C+	50-69
Мәселенің себептерін түсіну деңгейі орта		
психологиялық-педагогикалық әдістерді қолдану деңгейі төмен	D, D-	0-49
мәтінде орфографиялық қателер		
мәселенің себептерін сипаттай білмейді		
психологиялық-педагогикалық әдістері мен стратегиясын таңдай білу төмен		
мәселені шешу жолдарын сипаттамаған		
шығармашылық жоқ		
дәлелділік жоқ		
Жазу сауаттылығы төмен		

Үлгі 2 нұсқа

Көрсеткіштері	Әріптік	Баллдық
мәселенің себептерін сипаттай білу		
психологиялық-педагогикалық әдістері мен стратегиясын таңдай білу негіздемесі		50-100 (жіберіледі)
мәселені шешу жолдарын сипаттау		
шығармашылық		
түпнұсқаулық, ерекшелігі		
дәлелділік		
жазу сауаттылығы жоғары		
психологиялық-педагогикалық әдістерді қолдану деңгейі төмен		
мәтінде орфографиялық қателер		
мәселенің себептерін сипаттай білмейді		
мәселені шешу жолдарын сипаттамаған		
шығармашылық жоқ		
дәлелділік жоқ		
жазу сауаттылығы төмен		

Апелляциялық шағым

Егер студент арнайы емтихандағы комиссия мүшелерінің қойылған бағаларына қанағаттанбау жағдайында апелляциялық шағым түсіре алады.

Апелляциялық өтінім Ш. Есенов университетінің Президентінің атына жазылады, бекітілген апелляциялық комиссия құрамына тексеруге жіберіледі.